

Koliko smo še kmečka občina?

Delež, ki ga je narodnemu dohodku nekoč dajalo delo ljudi v kmetijstvu, se je po vojni bistveno spremenil. Tudi naša občina, ki je takoj po vojni še spadala med kmetijske predele okolice Ljubljane, se je v povojnem obdobju razvila v eno najbolj industrializiranih občin v SR Sloveniji. Zato je izredno poraslo število prebivalstva, zmanjšala pa se je površina za kmetijsko obdelavo in zmanjšalo se je tudi število kmetov.

Kako gledate na ta pojav, tovariš Škerl, kot svetovalec za kmetijstvo pri skupščini občine Moste-Polje?

Po popisu prebivalstva leta 1971 je bilo tedaj na območju občine Ljubljana Moste-Polje 44.717 prebivalcev, delež kmečkega prebivalstva pa je bil le 1.991 ljudi ali 4,5 %. Letos je vseh občanov že 49.300, število zasebnih kmetij na območju naše občine pa je — po velikosti — naslednje:

kmetije od 1— 2 ha	205
kmetije od 2— 4 ha	217

	družbeni sektor	zasebni sektor	skupaj
Kultura	ha	ha	ha
obdelovalna zemlja	607	4.797	5.504
gozdovi	892	7.220	8.112
nerodovitna zemlja	1.507	213	1.720
skupaj	3.006	12.230	15.236

V kategorijo nerodovitnih zemljišč spadajo zazidana zemljišča, dvorišča, igrišča, ceste in druge komunalne naprave.

Urbanizacija na območju občine se je razširila na račun ornih površin v ravninskem delu. Tako je bilo v zadnjih desetih letih zgubljenih 380 ha njiv in travnikov, kar je povprečno 38 ha letno. Ugodne možnosti zaposlovanja zunaj kmetijstva, boljši delovni pogoji in večji dohodek so povzročili proces deagrarizacije na območju cele občine. Prav zato je izredno veliko ljudi zapustilo kmetije in odšlo v industrijo. To se je dogajalo predvsem v prvih povojnih letih. Z mehanizacijo kmetijstva pa se je ta pojav začel ustavljati.

Kakšne so spodbude za večji gospodarski donos in s čim bi ljudi spodbudili, da bi ostali na zemlji kot kmetje?

Perspektive, da bi ljudje ostali na kmetijah so ugodne. Kmetijstvo je v srednjoročnem in dolgoročnem družbenem načrtu med prioritetskimi panogami gospodarstva. Nov kvaliteten odnos družbe do kmetijstva se odraža tudi z zakonom o kmetijskih zemljiščih iz leta 1973 in z zakonom o gozdovih iz leta 1974.

Splošni porast standarda in s tem večja potrošnja je velika spodbuda kmetijskim proizvajalcem za več pridelkov, za večjo prirejo in s tem za večji dohodek. Mehanizacija kmetijstva, uporaba kemičnih sredstev, selekcija živine in kvalitetna semena so pogoji za več in boljše pridelke. S posodabljanjem tehnologije v kmetijstvu se zboljšujejo tudi delovni pogoji in se

kmetije od 4— 6 ha	120
kmetije od 6—10 ha	156
kmetije nad 10 ha	302
Skupaj:	1000

Od 1000 kmetij pa je le 497 takih, katerih lastniki se izključno preživljajo s kmetijsko proizvodnjo in so kmetijsko socialno in zdravstveno zavarovani.

Po katastrskih podatkih iz leta 1975 meri vsa površina naše občine 15.236 ha. Ta površina je razdeljena po kulturi in lastništvu takole:

	družbeni sektor	zasebni sektor	skupaj
Kultura	ha	ha	ha
obdelovalna zemlja	607	4.797	5.504
gozdovi	892	7.220	8.112
nerodovitna zemlja	1.507	213	1.720
skupaj	3.006	12.230	15.236

veča učinek kmetovega dela. Ker se le tako kmetijski proizvajalci približujejo in izenačujejo z delavci v industriji, je prav to največja spodbuda, da bodo mladi ljudje ostali na kmetijah.

Inž. Jože Škerl — svetovalec za kmetijstvo občine Moste-Polje

Med kmeti se veliko govori o kreditih, ki naj bi jih dobili, in o olajšavah, ki jih imajo.

Služba za kreditiranje zasebnega kmetijstva na območju naše občine je pri Ljubljanskih mlekmah — TOZD Kooperacija. V kreditni fond prispevajo sklad za pospeševanje kmetijske proizvodnje občine Moste-Polje, Ljubljanske mlekarne in banka. Kreditiranje investicij v zasebnem kmetijstvu se je začelo leta 1971. Krediti so bili odobreni perspektivnim kmetijam za preusmeritev proizvodnje na večje pridobivanje mleka in mesa. Na preusmerjenih kmetijah so bili zgrajeni novi hlevi in silosi, opravljene so bile adaptacije, vpeljane prevetrovalne naprave in kmetijska mehanizacija.

Z akcijo preusmerjevanja

kmetij na območju občine smo začeli leta 1971. Po posameznih letih pa je bilo preusmerjenih:

leta 1971	10 kmetij
leta 1972	18 kmetij
leta 1973	27 kmetij
leta 1974	36 kmetij
skupaj:	91 kmetij

Na teh kmetijah je bilo na novo zgrajenih ali adaptiranih 1.092 stojišč; poleg tega je bila kupljena mehanizacija za obdelavo zemlje in za spravilo krme.

Do kredit imajo pravico kmetje s pogodbo LM TOZD Kooperacija. V letu 1974 je bilo danih za območje naše občine 1.235.000 din kreditov. Obrestna mera za te kredite je nizka, razlike med dejanskimi obrestmi in tistimi, ki jih plačuje kmet, krije občina iz sklada za pospeševanje kmetijske proizvodnje.

Nadaljnja pomoč, ki jo daje občina za zasebno kmetijstvo, so davčne olajšave v hribovitih predelih. Na območju občine je

Olajšave zaradi kmetijskih investicij

leta 1971	10.645 din	3 kmetije
leta 1972	91.492 din	6 kmetij
leta 1973	313.492 din	29 kmetij
leta 1974	193.521 din	19 kmetij

Olajšave za zdravstveno varstvo kmetov

Skupščina občine plača za kmete iz hribovitih predelov letno 356.150 din, kar je 100 % predpisanega prispevka, zavezanec pa se zaveže, da plača 60 % predpisanega prispevka. Ta znesek uporabi krajevna skupnost za dvig gospodarstva in za druge dejavnosti na svojem območju. V okviru tega ima KS možnost, da socialno ogrožene kmete v celoti oprosti te dajatve.

STAROSTNO ZAVAROVANJE KMETOV

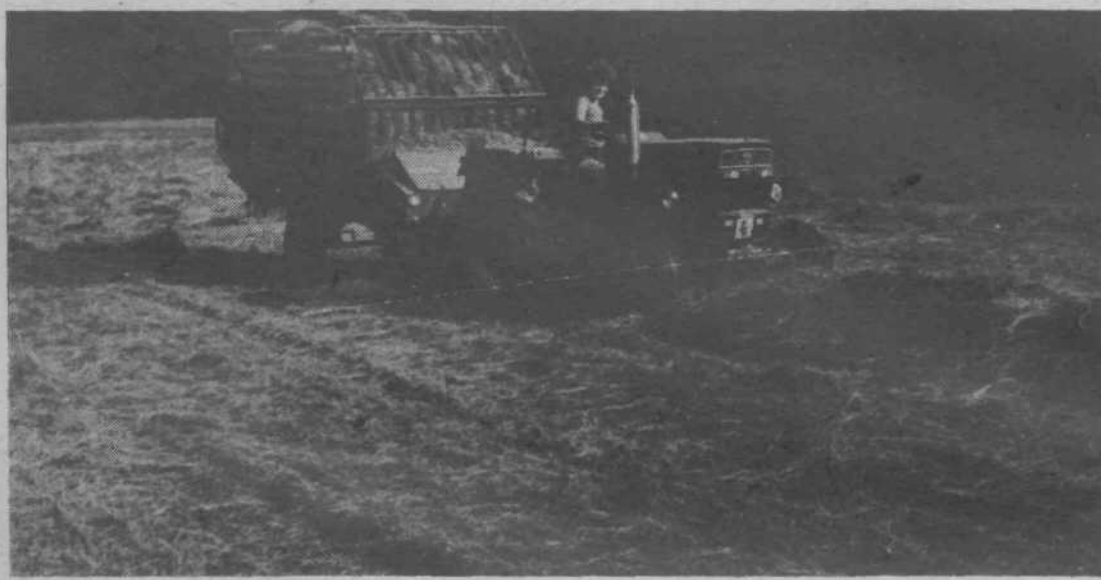
Pri starostnem zavarovanju kmetov iz hribovitih krajev daje občina 40 % predpisanega zneska, kar znaša letno 158.263 din.

Oprostitev cestne takse za kmetovalce

Z odlokom skupščine občine Moste-Polje so oproščeni cestne pristojbine za traktorje in prikolice kmetje, ki so zdravstveno in starostno kmetijsko zavarovani.

Sklad za pospeševanje kmetijske proizvodnje

Z odlokom skupščine občine je bil leta 1970 ustanovljen sklad za pospeševanje kmetijske

Mehanizirano kmetijstvo nadomesti veliko pridnih rok, je tudi edina perspektiva zasebnega kmetijstva (Vse fotografije E. Svetek)

2.133 obdavljenih kmetij, v hribovitih predelih pa je 436 gospodarstev neobdavljenih; to so tisti, ki imajo manj kot 4.000 din katastrskega dohodka. Tega odpisa je 1.132.300 din letno.

Selekcija živine

Selekcija živine ima za cilj več mleka in več mesa. V ta namen izvajamo tako imenovano A in B kontrolo. V A kontroli je bilo 36 kmetij s 124 kravami, v B kontroli pa je bilo v letu 1974 293 kmetij s 513 kravami. V A kontrolo pridejo krave iz B kontrole, ki imajo prek 2.800 litrov mleka letno. Umetno osemenje in naravni pripust je organiziran na območju cele občine. V ravninskem delu je organizirano umetno osemenje, ki ga opravlja veterinarska postaja Posavje, v hribovitih predelih občine pa goje naravni pripust z rodom nizkih plemenjakov, ki so last sklada za pospeševanje kmetijstva občine. Teh plemenjakov je 5, in sicer v Klopcah, Trebeljevem, Vnajarjih, Javoru in Velikem Lipoglavu.

Da bi pospešili proces selekcije, že nekaj let nabavljamo za naše kmete rodovniške krave in telice iz Grosupljega, Velikih Lašč in Postojne.

Mehanizacija kmetij

Glede mehanizacije je bil storjen velik premik zlasti v zadnjih letih, saj je sedaj na območju občine v zasebnem sektorju kar 384 traktorjev. Pri mehaniziranju kmetij si nekatere vasi pomagajo z ustanavljanjem strojnih skupnosti. Za skupno izkoriščanje pridejo v poštev predvsem priključki, ki jih lahko rabijo na več kmetijah. Takšne strojne skupnosti so v Klopcah, Besnici, Kašlju in Podlipoglavu.

Kakšne so perspektive naše občine v naslednjih letih?

Nadaljnja perspektiva družbenega in zasebnega kmetijstva bo urejena s prostorskim načrtom občine. Po zakonu o kmetijskih zemljiščih (Ur. list SRS št. 25. julij 1973) mora vsaka občina izdelati prostorski načrt. V ta namen je izvršni svet občine že imenoval strokovno komisijo. Izdelava načrta je v končni fazi. Ko bo gotov, ga bodo obravnavale krajevne skupnosti, zemljiške skupnosti, odbor za kmetijstvo in gozdarstvo občinske skupščine in izvršni svet skupščine občine. Za odobritev načrta je pristojna skupščina občine, pred tem pa mora načrt odobriti republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Po zakonu o kmetijskih zemljiščih bodo v tem načrtu zemljišča razvrščena po namembnosti v območja in sicer.

I. zemljišča, ki so trajno namenjena za kmetijsko uporabo in katerih namembnost se praviloma ne sme spreminjati;

II. območja, v katerih se zemljišča lahko uporabljajo za nekmetijske namene le na način in po postopku, določenim s tem zakonom, in

III. območja, v katerih se smejo zemljišča uporabljati tudi za s kmetijstvom povezane namene (kmečki turizem in turizem, vodni rezervati, naravno varstveno območje ipd.).

Kakšne so možnosti, da bodo opuščene kmetije zopet naseljene, pa čeprav bi služile le za turizem?

V ravninskem predelu problem opuščanja kmetij ne obstaja, v hribovitih predelu pa so le posamezni primeri. Stališče odbora za kmetijstvo in gozdarstvo občine je, da se opuščene kmetije še naprej izkoriščajo za kmetijsko proizvodnjo. Prednost nakupa in prepisa teh kmetij bodo imeli tisti kmetje, ki so ali bodo zaradi urbanizacije zgubili svoje kmetije.

V razgovoru s tovarišem Škerlom smo želeli osvetliti problematiko kmetijstva naše občine tudi v Naši skupnosti. Kot list, ki je namenjen vsem našim občanom, je prav gotovo poklican, da pred občani razgrne problematiko in delo, ki je bilo na tem področju opravljeno. Maršikje so se in se še slišijo pripombe na račun kmetijske politike. Priznati pa moramo — in tudi ta zapis nam to pove, da je bilo na tem področju napravljenega veliko novega, za kar gre prav gotovo zaslugi občinski skupščini in njeni politiki. Tudi prizadevnost ljudi, ki delajo na tem področju, je velika in upoštevanja vredna. To se vidi tudi iz razgovorov s kmeti, saj je danes odnos kmetov do delavcev občinske skupščine, ki delajo z njimi, izredno dober in ploden. Rezultati tega so modernizirane kmetije s preusmeritvijo na specializirane pridelke, zasaditev večjih površin z jagodami, pomoč pri kmečkem turizmu in drugo. Istočasno pa gre za sluzlga tudi kmetom samim. Le-ti so spoznali, da so novi odnosi v kmetijstvu koristni tudi zanje in kot tako edino perspektivni.

Zeleti je, da se sodelovanje na tem področju še poglobi, saj je to koristno tako za potrošnika kot za pridelovalca. Tovarišu Škerlu pa za dragocene podatke najlepša hvala.

EDO SVETEK

Modernizirana stojišča so pogoj za več mleka in za večjo prirejo mesa. To so stojišča Jože Cuzaka v Sadinji vasi.